

Barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartementet

Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Dato: 24.03.2015

Vår ref.: 14/09187
Deres ref.: 14/3351 3

Saksbehandler: Kaja K. Ahlgreen

Oversendelse av høringsuttalelse til NOU 2014: 8 fra Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier ved Høgskolen i Oslo og Akershus

Vi viser til høringsbrev oversendt fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet 02.12.2014 vedrørende NOU 2014:8 Tolking i offentlig sektor – et spørsmål om rettsikkerhet og likeverd. Departementet ønsker synspunkter på flest mulig av tiltakene og at eventuelle merknader refererer til det enkelte forslag i utredningen. Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier har tatt utgangspunkt i de områder som fakultetet mener å kunne uttale seg om.

Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier (heretter fakultetet) ved Høgskolen i Oslo og Akershus har siden 2007 hatt ansvar for utdanning for tolking i offentlig sektor. Det daglige ansvaret er ivarettatt av Institutt for internasjonale studier og tolkeutdanning ved fakultetet.

Tiltak 1: Økt bruk av kvalifiserte tolker i alle deler av offentlig sektor – Kapittel 5.6

Fakultetet støtter Tolkeutvalgets konklusjon om at forvaltningsorganets plikt til å bruke kvalifisert tolk bør lovfestes. Dette er grundig belyst i NOU 2014: 8. I NOU'en nevnes det også – basert på Integrerings- og mangfoldsdirektoratets (IMDi) undersøkelser – at kvalifiserte tolker har færre oppdrag enn det som skulle tilsi en full stilling. Hvis det i henhold til Tolkeutvalgets forslag benyttes kvalifiserte tolker i vesentlig større omfang enn i dag, vil tolkeyrket fremstå som mer attraktivt slik at flere kandidater søker seg til utdanningen. Samtidig vil det for godt kvalifiserte tolker i større grad være mulig å livnære seg av sitt yrke som tolk. I dagens situasjon benyttes mange uutdannede tolker. Dette fører til at profesjonelle tolker ikke får tilstrekkelig oppdrag. En slik situasjon som beskrevet i NOU 2014: 8, med mange personer uten utdanning i feltet samtidig som kvalifiserte yrkesutøvere ikke har en stor nok oppdragsmengde, undergraver utviklingen av tolkeprofesjonen.

Tiltak 21-30: Tolkeutdanning – Kapittel 9.7

For å kunne møte samfunnets behov for kvalifiserte tolker i Nasjonalt tolkeregister, er det nødvendig å bygge ut en tolkeutdanning gjennom det offentlige utdanningssystemet. Et bachelorprogram i tolking er under

Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier, Seksjon for studieadministrasjon og internasjonalisering, Team studentforvaltning

Høgskolen i Oslo og Akershus

Postadresse: Pb. 4 St. Olavs plass, 0130 OSLO

Besøksadresse: Pilestredet 46, Telefon: 60 23 50 00, e-post: post@hioa.no, www.hioa.no

godkjenning ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA). En bachelorgrad i tolking vil kunne bidra til en lavere strykprosent ved statsautorisasjonsprøven for tolker ved at flere gjennom bachelorgraden opparbeider de ferdighetene som prøven forutsetter (tiltak 35).

Tolkeutdanningen i sin nåværende form er nettbasert med samlinger ved HiOA, noe som muliggjør at studentene i stor grad kan delta i studiet fra egen hjemkommune. I samsvar med Norges bosetningsmønstre er det likevel en overvekt av studenter fra Østlandsområdet. For å gi kandidater fra hele landet like muligheter til å fullføre utdanningen, støtter fakultetet derfor Tolkeutvalgets forslag om å etablere egne stipendordninger for tilreisende studenter ved tolkeutdanningen. En desentralisert utdanning vil på sin side kreve betraktelig planleggings- og samarbeidsressurser og tilsvarende finansiering. Erfaringene viser samtidig at det i mange språk er et svært begrenset rekrutteringsgrunnlag. Samfunnsøkonomisk vil en oppsplitting av et ungt fagfelt heller ikke være i tråd med målsetninger om optimal utnyttelse av knappe ressurser gjennom konsentrasjon av utdannings- og forskningsinstitusjoner.

Fakultetet støtter en styrket tolkeutdanning og utdanning av flere tolker gjennom en økning i antall studieplasser. Fakultetet, som også tilbyr bachelor i tegnspråk og tolking, stiller seg til disposisjon for å påta seg denne oppgaven. Fakultetet støtter videre tilbud om utdanning i flere fremmedspråk. Hvilke språk som skal tilbys vil imidlertid variere med samfunnets behov. For å opprettholde god kvalitet gjennom hele studieløpet og være i samsvar med studiets krav til både teoretiske og praktiske ferdigheter, krever en slik økning i kapasiteten tilføring av økonomiske ressurser.

Fakultetet støtter Tolkeutvalgets forslag om å utvikle fagterminologi på flere tolkespråk, med utgivelse og jevnlig oppdatering av digitale ordbøker med samfunnssterminologi. Oppgaven kan utføres ved en egnet institusjon, for eksempel i tilknytning til tolkeutdanningen ved fakultetets Institutt for internasjonale studier og tolkeutdanning.

Fakultetet støtter tanken om informasjons- og rekrutteringskampanjer til tolkeutdanningen utover den informasjonen som allerede gis, når finansieringen av økt utdanningskapasitet er på plass.

Tiltak 31-32: Autorisasjonsprøven – Kapittel 9.3.2

Fakultetet støtter at autorisasjonsprøven styrkes og bekrefter at det er mulig å avholde prøven på flere språk med økte tildelinger.

Tiltak 33: Autorisasjon i samiske språk – Kapittel 9.3.3

Fakultetet har gitt tolkeutdanning i blant annet nordsamisk språk når det har vært tilstrekkelig søkergrunnlag, og ønsker også i fremtiden å tilby tolkeutdanning på samiske språk på lik linje med andre språk.

Fakultetet støtter at det gis jevnlig autorisasjonsprøver i samiske språk og bekrefter at den etablerte autorisasjonsprøven ved høgskolen kan påta seg denne oppgaven under forutsetning av at det stilles ressurser til disposisjon.

Tiltak 38-40: ToSPoT– Kapittel 9.7

Det pågår for tiden et utviklingsarbeid av testen Tospråklig Sjekk for Potensielle Tolker (ToSPoT) i regi av IMDi. Fakultetet støtter Tolkeutvalgets vurdering av at en styrking av kvalifiseringstiltak for tolker, herunder ToSPoT, bør være et offentlig ansvar.

Tiltak 42 og 44 – Kapittel 10.5 jf. kapittel 17

Fakultetet anser kravet om at tolker som benyttes i offentlig sektor skal være oppført i Nasjonalt tolkeregister som velbegrunnet. Det bør stilles krav til yrkesutøvere som skal bidra til å ivareta liv og helse samt rettssikkerhet. Kravet vil kunne bidra til å bevare opparbeidet, samlet kompetanse ved å øke tilgang på kvalifiserte tolker samt motivere til å videreutvikle kompetanse. Det samme gjelder for synliggjøring i

Nasjonalt tolkeregister av både kompetanse i skjermtolking og annen tilleggskompetanse i tolking.

Tiltak 46: Klageadgang - Kapittel 10.5 jf. kapittel 16

En av forutsetningene for at en profesjon og dens utøvere får tillit fra samfunnet, er muligheten til å klage på profesjonsutøvernes tjenester. I profesjonaliseringsøyemed er en klageordning nødvendig. Fakultetet støtter i prinsippet etableringen av en klageadgang, men tar foreløpig ikke stilling til hvordan den bør utformes.

Tiltak 55-59: Skjermtolking - Kapittel 13.3 og 14.3

Skjermtolking krever tilleggskompetanse hos både tolken og tolkebrukeren når det gjelder endrede kommunikasjonspremisser og også tekniske muligheter og utfordringer. Slik kompetanse innebærer blant annet å bedømme hvilke situasjoner som egner seg for fjerntolking. Fakultetet stiller seg positiv til å videreutvikle og tilrettelegge for bruk av skjermtolking.

Det er mange aspekter i forhold til skjermtolking som krever mer kunnskap og utvikling. Derfor støtter fakultetet Tolkeutvalgets forslag blant annet om etablering av et nasjonalt utviklings- og kompetansesenter. Et slikt kompetansesenter kan med fordel etableres i tilknytning til tolkeutdanningen ved Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier, som er det største, samlede kompetansemiljøet innen tolkeutdanning i Norge i dag.

Tiltak 60-64: Opplæring i kommunikasjon via tolk – Kapittel 14.3

Vellykket kommunikasjon via tolk forutsetter ikke bare kvalifiserte tolker, men også kompetente tolkebrukere. Kommunikasjonsansvaret følger det faglige ansvaret. Derfor bør kommunikasjon i alminnelighet og kommunikasjon via tolk i særdeleshet inngå som en integrert del i utdanning av yrkesgrupper som jobber i det offentlige og som bruker tolk i sitt arbeid. Av samme grunn bør det også finnes et etterutdanningstilbud i kommunikasjon via tolk for tjenesteytere som foreløpig ikke har fått slik integrert opplæring. Fakultetet støtter forslaget om å videreutvikle opplæringsmodulen «kommunikasjon via tolk» under forutsetning av at det tilføres ressurser til dette formål. Tilbudet bør gjøres bedre kjent blant ansatte og arbeidsgivere i offentlig sektor i hele landet.

Tiltak 77: Innføre lovpålagt plikt for forvaltningen til å bruke kvalifisert tolk i gitte situasjoner – implikasjoner for fakultetet - Kapittel 17

Den foreslåtte tolkeloven – Lov om offentlige myndigheters ansvar for bruk av tolk – forplikter forvaltningsorganer, nærmere definert som et hvert organ for stat eller kommune, til å bestille og benytte kvalifisert tolk i situasjoner hvor det, av hensyn til rettssikkerhet og likebehandling, er påkrevd at forvaltningsorganet benytter tolk for at den enkelte skal kunne ivareta sine interesser. Læringsaktivitetene ved fakultetet foregår i stor grad på norsk og i noen grad på engelsk eller andre språk, for eksempel tegnspråk. For å sikre kommunikasjon slik den foreslåtte loven krever i situasjoner der det for eksempel treffes enkeltvedtak, vil fakultetet arbeide for at høgskolen skal utarbeide retningslinjer for bestilling av kvalifisert tolk.

Vennlig hilsen

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ingen håndskrevne signaturer

Knut Patrick Hanevik
dekan

Cecilie Wilberg
fakultetsdirektør